

Ekoloji fəallar tələblərində israrlıdırlar

30 illik erməni işğalından iki il bundan öncə azad edilən Azərbaycan ərazilərində yeraltı və yerüstü təbii sərvətlərin qeyri-qanuni istismarı və daşınması ilə əlaqədar Şuşa-Laçın yolunda dekabrın 12-dən etibarən keçirilən qeyri-hökumət təşkilatı nümayəndələrinin, ictimai fəalların, könüllülərin etiraz aksiyasına qoşulanların sayı gündən-günə artmaqdadır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və "AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mütəxəssislərindən ibarət qrupun Qarabağ iqtisadi rayonunda apardığı araşdırmalara görə, işğalın mövcud olduğu 30 il ərzində Ermənistan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yeraltı-yerüstü sərvətlərini barbarcasına talayıb, xarici şirkətləri qanunsuz şəkildə bölgəyə cəlb edib. Bu şirkətlər həm Ermənistan, həm də digər xarici ölkələrə məxsusdur.

Neçə gündür davam edən bu aksiyada iştirakçılar təbii sərvətlərimizin, xüsusilə "Qızılbulaq" qızıl və "Dəmirli" mis-molibden yataqlarının qanunsuz istismarına etirazlarını bildirirlər. Azərbaycan mütəxəssislərindən ibarət heyətin həmin yataqlarda monitoring aparmasına Rusiya sülhməramlıları tərəfindən şərait yaradılmasını tələb edirlər.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın Baş Prokurorluğunun hələ 2018-ci ildə apardığı araşdırmalara görə, Ermənistan və digər ölkələrdə hüquqi qeydiyyatdan keçən "Vallex Group", "Base Metals", ACP, Lerna Metalurjiya İnstitutu, "Teghout" və digər şirkətlər, o cümlədən Ermənistandan olan fiziki şəxslər qızıl hasilatı biznesinin təşkilində iştirak ediblər. İsveçrədə qeydiyyatdan keçən "Vallex Group" şirkətini erməni biznesmen Valeri Meclumyan təsis edib. Şirkət müxtəlif ölkələrdə qeydiyyatdan keçən Kipr, Lixtenşteyn və s. - törəmə şirkətləri də özündə birləşdirir. Şirkətin maliyyə mənbələrindən biri kimi Rusiyanın VTB bankının da adı çəkilir. Bu isə Ermənistan və Rusiyada, eləcə də işğal dövründə Qarabağda fəaliyyət göstərmiş şirkətlər də daxil olublar.

2001-ci ildə "Base Metals" şirkətini təsis edən "Vallex Group" işğal dövrün-

də Kəlbəcərin "Heyvalı" yatağını istismar edərək, qurudub. Məlumatlara görə, 2009-2011-ci illərdə 400 min ton filiz emal edilib, halbuki bu müddətdə emal həddi 150 min ton filiz olmalıdır. "Heyvalı" nı qurudandan sonra şirkət 2011-ci ildə keçmiş Ağdərə rayonundakı "Kaşen" - "Dəmirli" yatağının istismarına başlayıb. Bu yataqdan çıxarılan filiz əsasən Avropa ölkələrinə ixrac edilib.

"Base Metals" istismara qeyri-qanuni şəkildə xarici mütəxəssisləri də cəlb edib. Məsələn, Cənubi Afrikadan olan maddən mühəndisi Johann Murryanın 2016-cı ildə separatçıların "televiziya-yasına" müsahibəsi bunu təsdiq edir. Belə mütəxəssislərdən biri də "Base Metals" şirkətinin (eyni zamanda "Vallex Group" şirkətlər qrupunun) maliyyə investoru, İsveçrə vətəndaşı Vartan Sirmakesdir.

Danimarkanın "FLSmidt" şirkəti də 2006-cı ildən "Vallex Group" ilə əməkdaşlıq çərçivəsində işğal altındakı ərazilərdə yataqların istismarına cəlb edilib. Bu şirkət "Vallex Group" un avadanlıq və layihələndirmə ilə bağlı sifarişlərini yerinə yetirib, yerli işçilərə treyninqlər keçmək üçün mütəxəssislər təqdim edib, o cümlədən 2008-ci ildə Ermənistanın Lori regionunda "Vallex"ə məxsus olan "Teghout" mis-molibden yatağında sifarişlə xidmətlər göstərmiş.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri, aksiya iştirakçısı Amin Məmmədov mətbuata açıqlamasında bildirib ki, aksiya tələblərimiz təmin edilənə qədər davam etdiriləcək: "Nəzərə almaq lazımdır ki, biz tələblərimizdə tamamilə haqlıyıq. Aksiyanın məqsədi qeyri-qa-

nuni istismara məruz qalan faydalı qazıntı yataqlarımızda Azərbaycan ekologları tərəfindən monitoring keçirilməsinə, ətraf mühitin vəziyyətinin qiymətləndirilməsinə nail olmaqdır. Bunun üçün isə sülhməramlı kontingentin komandanı Andrey Volkovla görüşüb razılığa gəlmək, adekvat şəraitin yaradılmasını təmin etmək lazımdır. Dekabrın 12-dən etibarən davam edən dinc aksiyada qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri, ekologlar və jurnalistlər əzmkarlıqla iştirak edir, "Ekoloji terrora son!", "Təbiətimizi qoruyaq!", "Mina terroruna son!" kimi şüarlar səsləndirirlər".

A.Məmmədov deyib ki, həmin yataqlar Azərbaycanın ön perspektivli maddən sahələrindən hesab edilir: "İşğal dövründə həmin yataqlar "Vallex Group" erməni korporasiyası tərəfindən talan olunub və bu, indi də davam edir. Lakin bu gün Azərbaycan Vətən müharibəsindəki qələbəsi ilə ərazi bütövlüyünü bərpa edib. Belə olan halda ekodüşmənlər tərəfindən həmin yataqların qeyri-qanuni istismarı qəbul edilməzdir. Azərbaycan ictimaiyyətinin məqsədi də belə terrorlara bircəlik son qoymaq və ekoloji sabitliyi qorumaqdır".

44 günlük Vətən müharibəsindəki tarixi qələbəsindən sonra Azərbaycan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə uzun illər qanunsuz istismara məruz qalmış yataqlarda ekoloji vəziyyəti nəzarət altına alıb. Lakin Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərdə hələ də buna tam nail olunmayıb. Məqamdan istifadə edərək erməni əsilli milyarder Ruben Vardanyan Azərbaycanın təbii sərvətlərini tala-

maq məqsədilə Qarabağa köçərək istəyinə nail olmaq üçün müxtəlif terror və pozuculuq fəaliyyəti ilə məşğul olur. Separatçılar 10 noyabr üçtərəfli Bəyanatından irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilmədiyi bir vaxtda Qarabağın təbii sərvətlərini, eləcə də "Qızılbulaq" qızıl və "Dəmirli" mis-molibden yataqlarını mümkün qədər tala- mağa davam edirlər.

Təbii ki, Azərbaycan ictimaiyyəti Ermənistan və onun havadarları, o cümlədən Ruben Vardanyan kimi erməni oliqarxların Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında yeraltı sərvətlərimizi vəhşicəsinə istismar etməsinə göz yuma bilməz. Vətəndaş cəmiyyəti fəalları və gənclər ermənilər tərəfindən törədilən ekoloji terrora dinc aksiya keçirməklə etiraz edirlər. Fəallar etirazlarını sivil qaydada bildirir, tələblərini müxtəlif şüarlar vasitəsilə səsləndirirlər.

Aksiya iştirakçıları humanizm prinsiplərinə tamamilə əməl edir, dinc erməni əhaliyə heç bir problem yaratmırlar. Ermənilərin Laçın yolunun bağlanması ilə guya Qarabağdakı mülki şəxslərin, xüsusilə də xəstələrin ərazidən çıxma bilməmələrinə dair iddiaları əsassızdır. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi bununla bağlı bildirib ki, Laçın yolu azərbaycanlı etirazçılar tərəfindən deyil, Rusiyanın sülhməramlı kontingenti tərəfindən bağlanıb. Aksiya fəalları haqlı tələbləri nəzərə alınma qədər aksiyanı davam etdirəcəklərində israrlıdırlar.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"